

حق شرط در معاهدات

(Reservation in the conventions)

میلاذ میرزایی

دانشجوی ارشد علوم تحقیقات تهران

ناشر: موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

(System of Reservations)

In this respect there are different systems:

1)that which was followed by the league of Nations: when a contracting state Made a reservation it was circulated to all other parties and if a single one of Them objected to the reservation the reserving state was not considered to Have become a party to the treaty. This system reflected what was described As the principle of the integrity of the convention.

2)The one followed by the organization of American states: if the reservation is Objected to by one or more states, and accepted by others, the reserving state Becomes a party to the convention. However ,the convention then binds it only Vis-à-vis the accepting states but it is considered that there are no relations Under the treaty between the reserving state and the parties which did not Accept its reservation.

The opposition between these two regimes gave rise to a sharp difference of Opinion in the Sixth Committee of the general Assembly in connection with the Reservations made by some states to the Genocide convention.

The secretary general of the united nations had submitted a memorandum Proposing to follow the unanimity system of the league of Nations. This proposal Was supported by several representatives of states who asserted that this system Was the one in accordance with existing international law.

The main argument in favour of this system is that a treaty is an instrument for

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

Establishing a unified legal regime: through the Pan- American system it becomes
An instrument for establishing a number of different legal regimes between --
Sets of states. This results in the fragmentation of a collective treaty into a series
of bilateral relationships.

The delegations opposing the Secretary –Generals proposal argued that the
Choice between the League and the Pan-American union systems was one of pure
Expediency and not governed by legal rules.Both systems were considered by---
them to be perfectly proper and acceptable in international law.

Once this was accepted,the practical superiority of the Pan-american system was
Undeniable since it facilitates the making of reservations, thereby increasing the
Number of ratifications and hastening the entry into force of treaties. It was-----
Pointed out that the League system gives a single State the arbitrary power to
Exclude others from a treaty regime by the slightest disagreement with the most
Trivial and inoffensive reservation. This would be equivalent to extending the veto
Into the system of multilateral treaties.

It was of course recognized that there are treaties which by their nature and
Object require a universal and complete acceptance by all the parties :
a reservation by one of them would destroy the purpose of the treaty.

The classic example is a disarmament agreement. However ,this type of treaty

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

is an exceptional one. When treaties of this nature are negotiated the parties should insert in the text a requirement for unanimous acceptance of reservations, or a prohibition of reservations. In every case the provisions of the treaty would prevail: it is only a question of determining which should be the residual rule to apply when the treaty is silent. Such residual rule should take into account that most reservations are of concern only to the reserving and objecting state and generally do not impair the essential object of the treaty.

(The 1951 Advisory Opinion of the court)

in view of these differences of opinion it was decided to request an Advisory Opinion of the court on the status of certain reservations to the Genocide Convention.

in view of these differences of opinion it was decided to request an advisory opinion of the court on the status of certain reservations to the Genocide convention.

in its opinion which constituted an important contribution to this chapter of the law of treaties.the court agreed with those who had contended that the choice between the two systems was one of expediency and was not governed by legal rules.

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

The court said in this respect:

It does not appearthat the conception of the absolute integrity of a Convention has been transformed into a rule of international law.....the existence Of an administrative practice does not in itself constitute a decisive factor..... There existed among the American state.....a different practice ...the debate on Reservations to multilateral treaties which took place in the sixth committee Of the fifth session of the general assembly reveals a profound divergence of Views some delegations being attached to the idea of the absolute integrity of the Convention; others favouring a more flexible practice which would bring about The participation of as many states as possible.

((Referring to the unanimity principle the court added)) :

It is inconceivable that the contracting parties readily contemplated that an Objection to a minor reservation should produce The complete exclusion From the convention of one or more states.

The final conclusions of the court were that:

1)a state which has made and maintained a reservation which has been objected To by one or more of the parties to the convention but not by others;can can be Regarded as being a party to the convention if the reservation is compatible with The object and purpose of the convention; otherwise ; that state cannot be Regarded as being a party to the convention.

11)(a) if a party to the convention objects to a reservation which it considers to be

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

incompatible with the object and purpose of the convention; it can in fact consider that the reserving state is not a party to the convention.

(B)..... if ;on the other hand; a party accepts the reservation as being compatible With the object and purpose of the convention ; it can in fact consider that the Reserving state is a party to the convention.

Thus the court established the criterion of the compatibility of the reservation With the object and purpose of the treaty. But the application of this test was Left to each individual party; with the result that the reserving state may be a Party to the treaty vis-à-vis an objecting state. This result made the courts Conclusion practically equivalent to the Pan-American system and represented an Abandonment of the principle of the integrity of the convention.

(The proposals of the international law commission and the Vienna convention)

When the interational law commission drafted its articles on the law of treaties it proposed as a residual rule ;a flexible system inspired by the courts opinion and incorporating the essential characteristics of the pan-American system.

According to these proposals the reserving state becomes a party to the treaty as Soon as at least one other contracting state has accepted the reservation.

At the same time a concession was made in the international law commissions Proposal to the opposing school.

in the case of treaty between a limited number of states; when from its object and purpose it may be inferred that its acceptance in its entirety was an essential

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

condition for the consent of each one; a reservation must be accepted by all.

An example is a treaty dealing with the economic integration of a group of states.

Finally ; the proposals embodied the international court of justices opinion ;since

They provided that a reservation is not permitted when it is incompatible with the Object and purpose of the treaty.

However; this compatibility test is a kind of general guide to states in that its

Application is left entirely to the appraisal of each contracting party.

There is no third party or collective decision on the compatibility of the reservation ; it is for each contracting party to decide whether a given reservation

Meets the test or not.

The nternational law commissions proposals were adopted at Vienna with only

One change concerning the effects of an objection to a reservation.

the international law commissions proposals gave an option to the objecting state.

The treaty does not come into force between the reserving and the objecting State unless the latter so agrees.

During the second part of the conference ; and acting on a proposal by the USSR;

the conference maintained the option but reversed the manner of its exercise:

the treaty comes into force between the reserving and the objecting state unless the latter opposes the entry into force of the treaty.

Such an opposition by the objecting state may be expressed or implied .in the

1977 arbitration between france and the united kingdom concerning the

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

Delimitation of the continental shelf between the two countries.

Although its article 6 was inapplicable to the extent of the reservations.

After an analysis of the context of the united kingdoms communications

Concerning the French reservations; the tribunal found that it was not the intention of the united kingdom to prevent by that communication the entry into force of the convention as between the two countries.

While the tribunal did not invoke in this respect article 21; paragraph 3; of

The Vienna convention ; it applied the rule finally adopted by it; namely that the

Non entry into force of a treaty between the reserving and the objecting state depends on the opposition ,express or implied; of the objecting state.

نظام های اشتراط

۱) در این خصوص نظام های مختلفی وجود دارد: هنگامی که یکی از دول متعاقد شرطی را اعلام می نمود، آن شرط میان سایر اطراف معاهده منتشر می گردید، حال اگر یکی از آن دول به شرط مذکور اعتراض می کرد، دولت شرط گذار طرف معاهده محسوب نمی شد. این نظام آنچه را که اصل تمامیت و یکپارچگی کنوانسیون توصیف می شود منعکس می نمود.

۲) نظامی که سازمان دول امریکایی از آن پیروی کردند: در صورتی که اشتراط مورد اعتراض یک یا چند دولت قرار گرفته و به وسیله سایرین پذیرفته شود، دولت شرط گذار طرف عهد نامه تلقی می گردد. ولی عهد نامه مذکور در آن صورت دولت شرط گذار را فقط در برابر دول پذیرنده ملتزم می نماید، اما چنین تلقی می شود که هیچ گونه وابستگی میان دولت شرط گذار و طرف هایی که اشتراط دولت مذکور را نپذیرفته اند وجود ندارد.

در ششمین کمیته ی مجمع عمومی سازمان ملل، مغایرت بین این دو نظام به اختلاف نظر شدیدی در خصوص شروط مطروحه توسط برخی از دولت ها نسبت به کنوانسیون منع کشتار دسته جمعی انجامید. دبیر کل سازمان ملل متحد تذکریه ای مبنی بر پیشنهاد پیروی از نظام اتفاق ارای جامعه ملل را تقدیم داشت . این پیشنهاد توسط نمایندگان دولت های متعددی مورد حمایت قرار گرفت. این نمایندگان ادعا می کردند که این نظام منطبق بر حقوق بین الملل موجود است.

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

استدلال اصلی به نفع این نظام ان است که معاهده سندی جهت ایجاد نظام حقوقی واحد است: در روش پان امریکن، معاهده وسیله ای است جهت ایجاد تعدادی نظام های حقوقی مختلف در میان مجموعه ای از دول. این روش منتج به تجزیه ی معاهده ی جمعی به مجموعه ای از روابط دو جانبه می گردد.

هیات های نمایندگی مخالف با پیشنهاد دبیرکل، استدلال می نمودند که انتخاب بین روش های جامعه ملل واتحادیه پان امریکن، انتخابی صرفا مصلحتی بود و تابع قواعد حقوقی نبود. هر دو شیوه از نظر ان ها در حقوق بین الملل کاملا مناسب و قابل قبول بود.

به محض پذیرش نظام پان امریکن، برتری عملی ان غیر قابل انکار گردید، زیرا این نظام موجب تسهیل اشتراط شرط و از این رهگذر، افزایش شمار مصوبات و تسریع نفاذ معاهدات می شود. پیشتر خاطر نشان شد که نظام جامعه ی ملل به یک کشور منفرد، اختیار مطلق می داد تا دیگر کشورها را از طریق کوچک ترین مخالفت با جزئی ترین و بی ضررترین رزروها، از رژیم معاهده خارج نماید. این نظام معادل توسعه حق و تو در سیستم معاهدات چند جانبه خواهد بود.

البته تصدیق شده که معاهداتی وجود دارند که حسب ماهیت و هدفشان مستلزم قبول عام و کامل تمامی طرفین می باشند. اشتراط یکی از انان، هدف معاهده را زائل خواهد کرد. نمونه متداول این قبیل معاهدات قرارداد خلع سلاح است. البته این نوع معاهده، جنبه ی استثنایی دارد. به هنگام مذاکره در خصوص معاهداتی از این قبیل، طرفین باید مبادرت به اندراج شرطی در متن معاهده مبنی بر قبول اجماعی رزروها یا منع اشتراط ان ها بنمایند.

در هر صورت مقررات معاهده حاکم خواهد بود. و تنها مساله، تعیین قاعده برتری است که در مواقع سکوت معاهده قابل اعمال است. چنین قاعده برتری باید مطمح نظر قرار دهد که اغلب شروط تنها به دول شرط گذار و معترض ارتباط پیدا کرده و به طور معمول به موضوع اساسی معاهده، خدشه ای وارد نمی نمایند.

((نظر مشورتی دیوان بین المللی دادگستری در سال ۱۹۵۱))

نظر به این اختلاف عقاید، تصمیم به استعلام نظر مشورتی دیوان در مورد وضعیت رزروهای راجع به کنوانسیون منع کشتار جمعی، گرفته شد. دیوان در رای خود که بخش مهمی از این فصل حقوق معاهدات محسوب می شود با نظر عده ای موافقت کرد که معتقد بودند، انتخاب بین دو نظام جنبه مصلحتی داشته و تابع قواعد حقوقی نیست.

دیوان در این خصوص اشعار داشت:

به نظر نمی رسد..... مفهوم تمامیت مطلق معاهده، تبدیل به یک قاعده حقوق بین الملل شده باشد.... وجود یک رویه اجرایی فی نفسه عاملی تعیین کننده محسوب نمی شود..... رویه متفاوتی نیز..... بین کشورهای امریکایی وجود داشت..... بحث و منازعه ای

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

که در مورد رزروها در معاهدات چند جانبه که در کمیته ششم نشست پنجم مجمع عمومی به وقوق پیوست، حاکی از اختلاف عمیق دیدگاه ها می باشد، برخی از هیات های نمایندگی به دیدگاه تمامیت مطلق معاهده نزدیک شدند، در حالی که دیگران طرفدار رویه ی انعطاف پذیرتری بودند که حتی الامکان مشارکت کشورهای بیشتری را فراهم آورد.

دیوان ضمن اشاره به اصل اتفاق ارا افزود:

غیر قابل تصور است که طرفین متعاقد، به سادگی در نظر داشته باشند که اعتراض به یک قید شرط جزئی، باید موجب ... کنارگذاشتن کامل یک یا چند دولت از معاهده شود.

استنتاجات نهایی دیوان بدین قرار بود که:

۱) دولتی که شرطی را درج واز ان حمایت می کند، در صورتی که شرط مزبور توسط یک یا چند عضو عهد نامه مورد اعتراض ، واقع شود و دیگران اعتراضی به ان ننمایند، می تواند به عنوان طرف عهدنامه مذکور، تلقی گردد، مشروط بر این که شرط مذکور مطابق با موضوع وهدف عهد نامه باشد، در غیر این صورت، ان دولت نمی تواند به عنوان یکی ز اطراف عهد نامه تلقی گردد.

۲) الف) ...چنان چه یکی از اعضای عهد نامه، به حق شرطی که به تشخیص او با موضوع وهدف عهد نامه، ناسازگار است، اعتراض کند، به واقع، می تواند چنین فرض کند که دولت شرط گذار عضو ان عهدنامه نیست.

ب) از دیگر سو، چنان چه یکی ز اعضا، شرط را به عنوان شرطی سازگار با موضوع وهدف عهدنامه پذیرفت، در واقع می تواند، دولت شرط گذار را به عنوان طرف عهد نامه محسوب نماید.

بدین ترتیب، دیوان ضابطه و معیار سازگاری شرط با موضوع وهدف معاهده را به وجود آورد. مع الوصف اجرای این ضابطه، با لحاظ این نتیجه که دولت شرط گذار نیز ممکن است در برابر کشور معترض طرف معاهده قرار گیرد، بر عهده یکایک طرفین گذاشته شد. این نتیجه عملاً استنتاج دیوان را معادل نظام پان امریکن نموده و مبین عدول از اصل تمامیت معاهده بود.

((پیشنهادات کمیسیون حقوق بین الملل و عهد نامه ی وین))

کمیسیون حقوق بین الملل هنگام تنظیم مواد راجع به حقوق معاهدات سیستم انعطاف پذیری که از نظر دیوان الهام گرفته بود و در بردارنده ی خصوصیات اساسی سیستم پان - امریکن بود، به عنوان قاعده برتر پیشنهاد نمود.

مطابق این پیشنهادات کشور شرط گذار به محض این که حداقل یکی دیگر از کشورهای عضو شرط رزرو او را پذیرفتند عضوی از معاهده می گردد. در عین حال امتیازی برای دیدگاه مخالف در کمیسیون حقوق بین الملل به وجود آمد. در مورد معاهده ای که بین کشورهای محدودی می باشد، هنگامی که ممکن است از موضوع وهدف معاهده برداشت شود که پذیرش معاهده به طور

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

کامل یک شرط اساسی برای رضایت هریک می باشد ، یک شرط رزرو باید به وسیله ی همه ی اطراف معاهده پذیرفته شود. یک نمونه ی ان معاهده ی راجع به اتحادیه ی گروهی از کشورها بود.در نهایت پیشنهاداتی که متضمن نظر دیوان بین المللی دادگستری بود،آورده شد.زیرا ان پیشنهادات مقرر می داشت که شرط رزرو در صورت مغایرت با موضوع وهدف معاهده مجاز نیست.با این وجود این معیار سازگاری نوعی راهنمایی عمومی برای کشورها می باشد.بدین معنی که اجرای ان کاملا به ارزیابی و برداشت هریک از کشورهای عضو ،واگذار گردیده است.تصمیم ثالث یا تصمیم جمعی در مورد سازگاری شرط رزرو وجود ندارد واین حق هریک از دولت های متعاهد است که تصمیم بگیرند شرط ارائه شده مطابق معیار می باشد یا خیر.

پیشنهادات کمیسیون حقوق بین الملل در وین،تنها با یک تغییر در ارتباط با تاثیر یک اعتراض به شرط رزرو پذیرفته شد.

پیشنهادات کمیسیون حقوق بین الملل به کشور معترض اختیار می داد:یعنی معاهده بین دولت شرط گذار و ان دولت لازم الاجرا نمی گردید،مگر در صورت پذیرش دولت معترض.

در بین بخش دوم کنفرانس و هنگام بررسی پیشنهادات اتحاد جماهیر شوروی ،کنفرانس ان اختیار را قبول ولی نحوه ی اجرای ان را دگرگون ساخت.بدین صورت که معاهده بین دولت شرط گذار ودولت معترض لازم الاجرا می گردید،مگر ان که دولت معترض با لازم الاجرا شدن ان مخالفت می نمود.چنین مخالفت دولت معترضی ممکن است صریح یا ضونی باشد .در داوری سال ۱۹۷۷ ،بین فرانسه و پادشاهی انگلستان در خصوص تحدید حدود فلات قاره بین دو کشور دیوان داوری به این نتیجه رسید که علارغم رزروهای فرانسه نسبت به ماده ۶ کنوانسیون ۱۹۵۸ فلات قاره واعتراض پادشاهی انگلستان به این رزروها ،کنوانسیون ۱۹۵۸ در روابط طرفین قابل اجراست،هرچند ماده ۶ ان در حدود رزروها غیر قابل اعمال بود.

دیوان داوری پس از تجزیه وتحلیل محتوای مکاتبات پادشاهی انگلستان در خصوص رزروهای فرانسه،احراز نمود که منظور پادشاهی انگلستان از مکاتبات ،جلوگیری از اجرای معاهده بین دو کشور نبوده است.

هرچند دیوان در این رابطه ،به پاراگراف ۳ ماده ی ۲۱ کنوانسیون وین استناد نکرد،ولی در نهایت قاعده ی مورد قبول خود را اعمال کرد،به این معنی که لازم الاجرا نگردیدن معاهده بین دولتین شرط گذار ومعترض به مخالفت صریح یا ضمنی دولت معترض بستگی دارد.

(لغات و اصطلاحات)

Delegation: نماینده:

session: جلسه

Assert: اظهار وادعا:

divergence: دور شدن از مطلب:

Disarmament agreement: توافق خلع سلاح:

appraisal: ارزیابی:

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

Expediency: مصلحت	arbitral tribunal: محاکم داوری
Fragmentation: تجزیه، جدایی	continental shelf: فلات قاره
General assembly: مجمع عمومی	deal with: بررسی و رسیدگی کردن
Integrity: تمامیت، کلیت	delimitation: تحدید حدود
Hastening: سرعت بخشیدن	draft: پیش نویس کردن
Memorandum: یادداشت، تذکاریه	infer: برداشت کردن، منتج شدن
Prevail: حاکم بودن، جاری بودن	inspire: الهام گرفتن
Representative: نماینده	integration: اتحادیه
Residual rule: قاعده برتر	oppose: مخالفت کردن
Secretary general: دبیرکل	proposals: پیشنهادات
The league of nations: جامعه ملل	debate: بحث کردن
Unanimity system: سیستم اتفاق ارا	inconceivable: غیر قابل تصور
Unified legal regim: سیستم حقوقی یک پارچه	status: وضعیت، حالت
Universal: کلی، عام الشمول	compatible: سازگار
Genocide convention: کنوانسیون منع کشتار دسته جمعی	submit: تقدیم کردن، تسلیم کردن
Abandonment: عدول، اعراض	impair: آسیب رساندن
Advisory opinion: نظریه مشورتی	facilitate: تسهیل کردن
Criterion: ملاک، میزان، معیار	superiority: برتری
Profound: گود، عمیق، زیاد	in favour of: به نفع
Readily: زود، به اسانی	despite: علارغم
Reveal: اشکار کردن، فاش شدن	transform: تبدیل شدن

موسسه حقوقی آوای عدالت سروش